



De la pipa de canya a l'embroquetat

Escrit dedicat a la memòria del meu avi Cento que, en dues ocasions, va fer que no fumés per sempre més.



El meu avi Tomàs era un catinenc del mas de Montfort, jo no el vaig conèixer, morí abans que jo nasquera, però el meu pare en deia que era molt fumador, sempre duia el cigarret als llavis. Va morir de càncer al llavi per la qual cosa sempre pensaren que fou del tabac.

El meu avi Cento n'era igual de fumador, tenia una xicoteta parcel·la on s'hi feia el seu propi conreu. S'hi trobava dintre de la muntanya i allunyà de qualsevol camí a li que no fora descoberta per "La Guardia Civil", s'hi accedia per un vell carrerany de cabres gairebé esborrat pels matolls plens de renous. Llavors coldre tabac no era permès.

Si la primavera era plujosa podia segar-lo almenys dues vegades. El secava a l'ombra penjat al sostre, després, amb un dia que estigués al sol ja podia picar-lo i esmicar-lo tant com pogués, deixa manera no hi han entrebanes a l'hora d'u fer-se el cigarret.

De vegades, fins i tot, feia cigars enrotllant les fulles de les tabaqueres de més llesta.

Aquestes cigars eren molt forts i no tothom era capaç de fumar-se'ls. Per esmicolar el tabac emprava una maça de fusta d'alzina feta ad hoc. Cal dir que el tabac del qual us parlo era tabac bord perquè s'adapta millor al terreny de secà de les nostres

comarques.

A mi, com a qualsevol infant, m'atreia l'idea de provar-ho, malgrat que mai havia vist fumar mon pare, però no és fàcil, gens ni mica, cargolar el cigarret. El meu avi pareix que ho sabia que jo tenia ganes de fumar llur picadura, que era dins sa petaca.

En dues ocasions, separades per uns quants dies, em donà un cigarret perquè me'l fumés. En tenia tantes ganes!

Tantost hi era als llavis i, abans que ell es treia l'encenedor per encendre'l, jo ja xuplava.

L'encenedor era un broc de calbot que, amb la seua cua de ble, s'encenia ans bé si bufava el cury.

De bell antuvi, començava a tossir i els ulls d'esdevenien plorosos, però per si se me'n burlés, jo, valent i coratjós, seguia fumant.

L'avi em preguntava, quan la punta del cigarret ja em socarrava els dits, com ha estat? li contestava que molt bé. Aleshores em sentia com un home.

Però el greu entrebanc arribava després d'una estona no gaire llarga. Em posava molt malalt, com si m'haguessin emmetzinat, perhocava a dojo, res no quedava dins la meua panxa, però els vòmits no s'aturaven. L'última vegada l'avi, si més no, estava esperat, fins i tot, la seua

faç semblava la d'un ogre, o un vampir, o jo què sé. També li ajudava a aquest rostre els clotets que li deixà la verola, (se'n va sortir però el marcà per sempre).

Aquestes experiències eren un secret entre tots dos.

Passaren els anys i quan ja era un xitarel·lo els altres deixebles del mestre que ens donava lliço i jo, llavors estudiàvem batxillerat, aprofitant que cada dia, al voltant de les cinc del vespre, se n'anava a donar un tomb pel cafè i esperava l'arribada del correu, treiem el tabac que havíem comprat, quasi sempre *Ideales*, i ens els fumàvem. D'altra banda, cadascú de nosaltres duia una pipa de canya que ens havíem fet, i com que els diners no abundaven, mixturàvem picadura amb fulles seques de pataquera, i tot dins la pipa. Imagi-

neu-vos aquell fum!

El mestre, quan arribava, no deia res, però hom veia que no li passava desaperebut.

D'aquestes fumades amagades i col·lectives esdevingueren fumadors quasi tots, però jo, el fum, no podia passar-me'l.

L'últim cigarret que vaig fumar, tenia d'això menys de vint anys, va ésser un embroquetat que, a més a més, era mentolat, molt més suau que aquells que fumàvem anys enrera. Me'l donà una noia francesa que vaig conèixer a Bell-lloc del Pla.

A l'endemà tenia la boca empastifada i no vaig poder esmorzar. Des de llavors mai més he fumal!

Moltes gràcies avi Cento!

B. BARBERÀ

(Records d'infantesa)

Fotos: HELENA BELLÉS

